

Dr. Emrah URAN

Master of Law (LL.M.) in International Business and Economic Law
Georgetown University Law Center

**AMERİKA
BİRLEŞİK DEVLETLERİ
REKABET HUKUKU
TEORİ VE UYGULAMA**

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XXV

BİRİNCİ BÖLÜM AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ REKABET HUKUKUNUN TARİHİ, AMACI VE DAYANAKLARI

I. ABD REKABET HUKUKUNUN TARİHİ	1
II. ABD REKABET HUKUKUNUN AMACI.....	6
III. ABD REKABET HUKUKUNU ŞEKİLLENDİREN İDEOLOJİLER.....	12
A. Harvard Ekolü	13
B. Chicago Ekolü	14
C. Post-Chicago Ekolü	19
IV. ABD REKABET HUKUKUNUN DAYANDIĞI TEMEL İLKELER.....	20
A. Rekabet Edenleri Değil Rekabeti Korumaktadır.....	20
B. Rekabet Hukukunun İhlali İddiasına Karşı İleri Sürülebilecek Gerekçeler Sınırlandırılmıştır	21
C. Mahkemeler Pazarda Oluşan Fiyata İlişkin Değerlendirme Yapmaktan Kaçınmaktadır	22
V. ABD REKABET HUKUKUNUN BAZI KAVRAMLARI.....	23
A. Naked (Bare) ve Ancillary Kısıtlamalar.....	23
B. False Negatives ve False Positives	25
VI. ABD REKABET HUKUKUNUN DAYANDIĞI KANUNLAR.....	26

A. İlgili Federal Kanunlar ve Bu Kanunların Yaygın Biçimde Uygulanan Hükümleri	26
1. Sherman Yasası (1890)	26
2. Clayton Yasası (1914)	27
a. Antitrust Injury:	27
b. Antitrust Standing:	28
c. Doğrudan Alıcı Kuralı (Illinois Brick Rule):	28
3. Federal Trade Commission Yasası (1914)	29
4. Robinson-Patman Yasası (1936)	30

İKİNCİ BÖLÜM

YATAY KISITLAMALAR

I. GENEL OLARAK	31
II. YATAY KISITLAMAMANIN ŞARTLARI	32
United States v. Trans-Missouri Freight Association	33
Standard Oil Company of New Jersey v. United States	34
A. Rule of Reason	36
B. Per se Illegality	40
C. Kısıtlamanın Nitelenmesinde Karşılaşılan Problemler	45
D. Quick Look (Abbreviated Rule of Reason)	51
California Dental Association v. Federal Trade Commission	52
California Dental Kararına İlişkin Değerlendirmeler	59
III. YATAY FİYAT TESPİTİ	60
A. Genel Olarak	60
B. Fiyat Tespiti Kavramının Kapsamı	60
United States v. Socony-Vacuum Oil Company	61
Socony-Vacuum Oil Company Kararına İlişkin Değerlendirmeler	63
C. Yüksek Mahkemenin 'Fiyat Tespiti' Anlaşmaları Lehine İleri Sürülen Gerekçelere Yaklaşımı	63
United States v. Trenton Potteries	64

Trenton Pottories Kararına İlişkin Değerlendirmeler	65
D. Fiyat Tespiti Anlaşmalarında Davacının Kanıt Yükümlülüğünün Kapsamı.....	65
E. Davalının Gerekçe İleri Süremeyeceği Kuralının İstisnaları.....	66
Broadcast Music, Inc. (BMI) v. Columbia Broadcasting System	67
Broadcast Music Kararına İlişkin Değerlendirmeler	70
Federal Trade Commission v. Indiana Federation of Dentists	71
Indiana Federation of Dentists Kararına İlişkin Değerlendirmeler	75
F. Yargı Kararlarında Fiyat Tespiti Olarak Kabul Edilen Uygulamalar	75
1. Minimum Fiyat Tespiti	76
Goldfarb v. Virginia State Bar	76
Goldfarb Kararına İlişkin Değerlendirmeler	77
2. Maksimum Fiyat Tespiti	78
Arizona v. Maricopa County Medical Society	78
3. Ürün Çıktı Miktarının Sınırlandırılması	82
NCAA v. Board of Regents of University of Oklahoma.....	83
NCAA Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	89
4. Satış Hacminin Paylaşımı	90
United States v. Andreas	90
Andreas Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	92
5. Müzakere Edilebilir Liste Fiyatının Belirlenmesi	93
Plymouth Dealers Association v. United States.....	93
6. Ürün Alım Fiyatının Sınırlandırılması	94
Mandeville Island Farms v. American Crystal Sugar Company	94
7. Rekabetçi Fiyat Teklif Etme İmkânının Ortadan Kaldırılması	95
National Society of Professional Engineers v. U.S.	95
National Society Kararına İlişkin Değerlendirmeler	99
8. Daha Önce Sağlanan Kısa Vadeli Kredinin Ortadan Kaldırılması	100

Catalano, Inc. v. Target Sales, Inc.	100
Catalona Kararına İlişkin Değerlendirmeler	101
IV. PAZARIN BÖLÜNMESİ.....	102
U.S. v. Topco Associates, Inc.....	102
Topco Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	104
Palmer v. BRG of Georgia, Inc.....	105
V. BELİRLİ BİR FİRMA İLE ANLAŞMA YAPMAMAYI AMAÇLAYAN YATAY ANLAŞMALAR: GRUP BOYKOTLARI VE ANLAŞMA YAPMANIN UYUMLU REDDİ	106
A. Genel Olarak.....	106
B. Aralarında Bir Bağlantı Bulunmayan Rakip Teşebbüslerin Boykotu.....	109
Klor's, Inc. v. Broadway-Hale Stores, Inc.....	109
Klor's Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	111
Fashion Originators' Guild of America (FOGA) v. FTC.....	111
FOGA Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	113
C. Aralarında Verim Artırıcı Bir İş Birliği Bulunan Rakip Teşebbüsler Tarafından Bu İş Birliğinden Dışlanma	113
Associated Press v. United States	113
Associated Press Kararına İlişkin Değerlendirmeler	115
Northwest Wholesale Stationers v. Pacific Stationery	115
Northwest Kararına İlişkin Değerlendirmeler	117
D. First Amendment'dan Doğan Haklar Bakımından Rekabet Hukuku Kapsamındaki Boykot'un Değerlendirilmesi.....	118
Federal Trade Commission v. Superior Court Trial Lawyers Association	119
Superior Court Trial Lawyers Kararına İlişkin Değerlendirmeler	122
VI. RAKİP TEŞEBBÜSLER TARAFINDAN KURULAN ORTAK GİRİŞİMLER.....	122
A. Genel Olarak.....	122
B. Per se ve Rule of Reason Kurallarının Uygulandığı Hâller.....	124

VII. RAKİP TEŞEBBÜSLER ARASINDA ANLAŞMA, BİRLİKTELİK VEYA İŞ BİRLİĞİNİN MEYDANA GELDİĞİNİN KABULÜ	125
A. Genel Olarak	125
B. Tek Tüzel Kişilik ve İş Birliğinin Birbirinden Ayrılması.....	126
Copperweld Corp. v. Independence Tube Corp.	128
Copperweld Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	131
Texaco Inc. v. Dagher	131
Dagher Kararına İlişkin Değerlendirmeler	133
American Needle, Inc. v. National Football League.....	134
American Needle Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	138
C. İş Birliğinin Kanıtlanması.....	139
1. Genel olarak	139
2. Bilinçli Paralellik.....	140
3. Ek Faktörler	142
4. Bir Yatay Anlaşma veya Uyumlu Eylemin Tespitinde Kullanılabilen Standartlar	143
a. Paralel Davranışın Her Bir Firmanın Bağımsız Bir Motivasyonla Hareket Ettiği Savunması ile Tutarlı Olduğu Hâller	143
Theatre Enterprises, Inc. v. Paramount Film Distributing Corp.	144
Theatre Enterprises Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	146
Matsushita Electric v. Zenith Radio Corp.....	146
Matsushita Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	149
Cement Manufacturers Protective Association v. U.S.	150
b. Paralel Davranışın Diğer Firmaların da Aynı Davranışta Bulunmamaları Hâlinde Kâr Getirmeyeceği Hâller	152
(1) Paralel Davranışın Gizli Bir Anlaşma Olmaksızın Mantıksız Görüldüğü Hâller	152

Eastern States Retail Lumber Dealer's Association v. U.S.	152
American Column & Lumber v. United States	153
American Column Kararına İlişkin Değerlendirmeler	155
American Tobacco Co. v. United States.....	156
(2) Paralel Davranışın Ortak Bir Daveti Veya Yapılmış Gizli Bir Görüşmeyi Takip Ettiği Hâller.....	157
Interstate Circuit, Inc. V. United States.....	157
(3) Paralel Davranışın Karşılıklı Fiyat Dayanışması İle Açıklanabildiği Hâller	161
c. Oligopolistik Fiyat Koordinasyonunu Kolaylaştıran Anlaşma Veya Uyumlu Eylemler.....	164
Maple Flooring Manufacturers Association v. United States	164
Maple Flooring Kararına İlişkin Değerlendirmeler	165
United States v. Container Corp.....	167
Container Kararına İlişkin Değerlendirmeler	168
5. "Hub and Spoke" İş Birliği Bulunduğu Çıkarımının Yapılabilmesi	169
Toys "R" US, Inc. v. Federal Trade Commission.....	171
Toys "R" US Kararına İlişkin Değerlendirmeler	175
United States v. Apple, Inc.....	176

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİKEY KISITLAMALAR

I. GENEL OLARAK	187
II. YENİDEN SATIŞ FİYATININ BELİRLENMESİ	188
A. Genel Olarak.....	188
B. Minimum Yeniden Satış Fiyatının Belirlenmesi	189
Dr. Miles Medical Co. v. John D. Park & Sons Co.	189
Dr. Miles Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	192

Leegin Creative Leather Products v. PSKS, Inc.	194
Leegin Kararına İlişkin Değerlendirmeler	201
C. Maksimum Yeniden Satış Fiyatının Belirlenmesi	202
Albrecht v. Herald Co.	202
Albrecht Kararına İlişkin Değerlendirmeler	203
State Oil Co. v. Khan	204
Khan Kararına İlişkin Değerlendirmeler	207
D. Yeniden Satış Fiyatı Belirlenmesi Kuralının İstisnası: Tek Taraflı Olarak Anlaşma Yapmanın Reddi	208
United States v. Colgate	208
Colgate Kararına İlişkin Değerlendirmeler	209
United States v. Parke, Davis & Co.	210
Monsanto Co v. Spray-Rite Service Corp.	211
Monsanto Kararına İlişkin Değerlendirmeler	214
III. TEK ELDEN DAĞITIM ANLAŞMALARI İLE MÜŞTERİ VE BÖLGE KISITLAMALARI	215
A. Genel Olarak	215
B. Tek Elden Dağıtım Anlaşmaları	217
Business Electronics Corp. v. Sharp Electronics Corp.	217
C. Müşteri ve Bölge Kısıtlamaları	219
United States v. Arnold, Schwinn & Co.	220
Schwinn Kararına İlişkin Değerlendirmeler	221
Continental T.V., Inc. v. GTE Sylvania, Inc.	222
GTE Sylvania Kararına İlişkin Değerlendirmeler	226
IV. BAĞLAMA UYGULAMALARI	228
A. Genel Olarak	228
B. Bağlama Uygulamalarına Per se Kuralının Uygulanması	229
C. Bağlama Uygulamasının Şartları	232
1. Bağlayıcı ve Bağlanan Ürünlerin Birbirlerinden Ayrı Ürünler Olması	232
2. Şart Koşulması veya Zorlamada Bulunulması	232

3. Bağlayıcı Ürün Pazarında Pazar Gücüne Sahip Olunduğunun İspat Edilmesi	233
International Salt Co. v. United States	233
International Salt Kararına İlişkin Değerlendirmeler	235
Illinois Tool Works Inc. v. Independent Ink, Inc.	236
Illionis Tool Works Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	238
Jefferson Parish Hospital v. Hyde	238
Jefferson Parish Kararına İlişkin Değerlendirmeler	246
4. Bağlanan Ürün Satışının Önemsiz Addedilemeyecek Miktarda Olduğunun İspat Edilmesi	247
Eastman Kodak Co. v. Image Technical Service, Inc.	248
Kodak Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	250
V. MÜNHASIR BAYİLİK	251
A. Genel Olarak.....	251
United States v. Griffith	254
Griffith Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	257
Standard Fashion v. Magrane-Houston	258
Standard Fashion Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	259
Standard Oil and Standard Stations v. United States.....	260
Standard Stations Kararına İlişkin Değerlendirmeler	262
Tampa Electric v. Nashville Coal	263
Tampa Electric Kararına İlişkin Değerlendirmeler	267

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEKELLEŞME

I. GENEL OLARAK	269
II. TEK BİR FİRMANIN TEKELLEŞMESİ.....	272
A. Genel Olarak.....	272
B. Tekelleşme.....	273
1. İlgili Pazarda Tekel Gücüne Sahip Olma.....	274

a. İlgili Ürün Pazarı.....	274
(1) Cellophane Kararı: Birbiri Yerine Değiştirilebilirlik (Kullanılabilirlik) Testi	278
United States v. E.I. du Pont de Nemours & Co.	278
Cellophane Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	282
(2) Kodak Kararı: Tek Markalı Pazarlar (İkincil Pazarlar)	285
Eastman Kodak Co. v. Image Technical Service, Inc.....	285
Kodak Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	292
b. İlgili Coğrafi Pazar.....	297
2. Tekel Gücünün İspatlanması	298
a. Genel Olarak.....	298
b. Pazar Gücü.....	298
c. Pazar Gücünün Ölçülmesi.....	299
3. Dışlayıcı Davranışın Bulunması Zorunluluğu.....	303
a. Genel Olarak	303
b. Dışlayıcı Davranışın Tanımlanması	304
c. Dışlayıcı Davranış Örnekleri.....	310
(1) Rekabete Zarar Veren Dışlayıcı Davranış	310
United States v. Aluminum Co. of America	311
Alcoa Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	313
(2) Yıkıcı Fiyatlama	315
Brooke Group Ltd. v. Brown & Williamson Tobacco Corp.	319
Brooke Group Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	328
(3) Yıkıcı Teklif Verme ve Yıkıcı Düzeyde Fazla Miktarda Girdi Satın Alma	335
Weyerhaeuser Co. v. Ross-Simmons Harwood Lumber Co.....	336
Weyerhaeuser Kararına İlişkin Değerlendirmeler	339
(4) Anlaşma Yapmayı Reddetme	340

(i) Essential Facilities Doktrini	340
Otter Tail Power Co. v. United States.....	342
(ii) Mevcut Anlaşmaların Feshedilmesi.....	344
Aspen Skiing Co. v. Aspen Highlands Skiing Corp. ..	344
Aspen Skiing Kararına İlişkin Değerlendirmeler	351
(iii) Aspen Skiing Kararına Getirilen Sınırlama.....	358
Verizon Communications v. Law Offices of Curtis V. Trinko	358
Trinko Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	365
(5) Rakip Teşebbüslerin Dağıtım Zincirinin Engellenmesi ya da Dışlayıcı İnovasyon	368
United States v. Microsoft Corp.	368
Microsoft Kararına İlişkin Değerlendirmeler	376
(6) Paket İndirimleri.....	379
LePage's Inc. v. 3M Minnesota Mining and Manufacturing Company	380
LePage's Kararına İlişkin Değerlendirmeler	389
III. TEKELLEŞME TEŞEBBÜSÜ.....	390
A. Yıkıcı veya Rekabet Karşıtı Davranış	391
B. Özel Niyet.....	391
C. Tekel Gücüne Ulaşmanın Tehlikeli İhtimal Olması.....	391
Lorain Journal v. United States.....	392
Lorain Journal Kararına İlişkin Değerlendirmeler	395
United States v. American Airlines	395
Spectrum Sports v. McQuillan.....	398
IV. TEKELLEŞMEYE YÖNELİK İŞ BİRLİĞİ	401

BEŞİNCİ BÖLÜM

BİRLEŞMELER VE DEVRALMALAR

I. GENEL OLARAK	403
-----------------------	-----

II. CLAYTON YASASININ 7. BÖLÜMÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	407
A. Line of Commerce.....	410
Federal Trade Commission v. Whole Foods Market, Inc.	417
Whole Foods Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	420
B. Section of the Country	423
C. “May Be Substantially to Lessen Competition” İbaresinin Analizi.....	424
D. Birleşmeler Lehine İleri Sürülen Gerekçeler	427
1. Batan Firma Doktrini	427
2. Küçük Şirket Doktrini ve Brown Shoe Kararı	427
3. Birleşmenin Rekabet Üzerinde Zarar Doğurmadığı Savunması.....	430
4. “Verimlilik” Savunması	431
5. Devralma Sonrası Sunulan Deliller	433
III. YATAY BİRLEŞMELER.....	434
United States v. Philadelphia National Bank	435
Philadelphia National Bank Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	439
United States v. General Dynamics Corporation	440
General Dynamics Kararına İlişkin Değerlendirmeler.....	445
U.S. v. Baker Hughes Inc.	447
Baker Hughes Kararına İlişkin Değerlendirmeler	450
FTC v. Staples, Inc.	451
FTC v. H.J. Heinz Co.....	458
A. Birleşme Rehberlerinin Etkisi.....	461
IV. DİKEY BİRLEŞMELER	461
V. KONGLOMERA BİRLEŞMELER.....	463
A. Genel Olarak	463
B. Konglomera Birleşmenin Rekabet Karşısı Etki Yarattığı Haller .	464
1. Birleşme Potansiyel Rekabeti Azaltabilir veya Ortadan Kaldırabilir.....	464

2. Birleşme Güçlü Firmaları Daha da Güçlü Hale Dahi Getirebilir	464
3. Birleşme Rekabet Karşıtı Karşılıklılığa Yönelik Potansiyeli Artırabilir	465
VI. BİRLEŞME REHBERLERİ	465
A. Genel Olarak	465
B. Yatay Birleşme Rehberleri (2010)	466
1. İlgili Pazarı Tanımlamak	467
2. Coğrafi Pazarın Tanımı	468
3. Pazar Katılımcıları, Pazar Payları ve Pazar Yoğunlaşması.....	469
4. Pazar Yoğunlaşmasının Ölçülmesi.....	471
5. Ürün Farklılaştırması.....	474
State of N.Y. v. Kraft General Foods, Inc.....	476
Kraft Kararına İlişkin Değerlendirmeler	478
6. Tek Taraflı Etkiler.....	480
7. Homojen Ürünlere Yönelik Kapasite ve Ürün Çıktı Miktarı.....	481
8. İnovasyon ve Ürün Çeşitliliği	482
9. Koordine Edilmiş Etkiler.....	482
10. Pazara Giriş.....	485
a. Vakitlilik	486
b. Olabilirlik.....	486
c. Yeterlilik	487
11. Verimlilikler.....	487
C. Birleşmeleri Değerlendirmede İlave Faktörler	489
D. Yatay Birleşme Rehberlerinin Etkisi.....	489
E. Dikey Birleşme Rehberleri.....	489
1. Giriş Engelleri	490
2. Gizli Anlaşma.....	490
3. Getiri Orandan Kaçınılması.....	490
4. Uygulamada Dikey Birleşme Rehberleri.....	490
F. Konglomera Birleşme Rehberleri	491

VII. BİRLEŞME ÖNCESİ BİLGİLENDİRME	491
KARARLAR İNDEKSİ.....	493
KAYNAKÇA.....	499